

Ταχύρι 'Αιταζένη, τὸν ἔβασε καὶ ἔσπασε τὸ τοιμποῦνα στὸ κεφάλι του...

Ο ἐπιλογος τῆς ἴστορίας αὐτής ὑπορχεῖ τραγικός. Φώνεται δὴ ἡ γάφτισσα τοὺς εἰλέ πάτησει, γιατὶ τὸ φάρμακο δὲν ἐπέφερε εὐεργετικὸν ἀποτέλεσμα. Ἡ Κατερίνα ἔμεινε γὰρ πάντα ἔτοι, μὲ τὸ πρόσωπο κατασφραγίσθηκε καὶ τὴν ἔγκαττήν της. 'Υστερὸν ἀπὸ τοῖα χορνία ή διστυχισμένη Κατερίνη μαράζεσσε καὶ πλανεῖται...

Ἡ τραγωδία ποὺ διηγήθησε μνῆσει μάλιστα ποὺ διαδραματίστηκε στὸ Σεράγιον τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ. Ἡ ἥρωις αὐτὴ τὴν φορά δύομάρτυρες Μορφούλια Γιαννιτσῆ, καὶ πάντα ή διωρφώθησε τὸν χωριού της.

Ο Ἀλῆ Πασσᾶς τὴν εἰλέ μάλιστα μέρα, στὴ γιορτὴ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, νὰ χορεύῃ μαζὶ μὲ τέσσαρες κοπέλεις στὸ πανηγύρι. Ο Τύραννος εἰλέ πάτηε ἐφτάστηκε, συνοδεύοντας μερισούς Εὐρωπαίων περιηγητῶν καὶ συνοδεύοντας ἀπὸ τοὺς τζουγαταίνους τον... Ἡ Μορφούλια, μὲ τὴ γιορτὴν της φερεσού, μὲ τὰ γιορταίνουσα της καὶ τὰ φλογιά της, τοιχάνει ἐξαιρετικὴν ἐντίτλωσιν. Πι' ἀντὸν κάλεσες ἀμέσως τοὺς γονεῖς της καὶ τοὺς εἰλέ πάροντας τὴν κόρην τους καὶ νὰ τὸν ἐπιστεψεῖν στὸ Σεράγιον.

Οἱ διστυχισμένοι τὸ ἄκονταν μὲ τρόμο. Στὸν ἀρχὶ σφέτεραν γάρ τινος δῆλοι, κραυγὴ, ἀπὸ τὴν 'Ηπειρο, ἀλλὰ στερεά εξατάμανα δην δὴταν εἴσοδο νὰ τὸ πραγματωπούσουν αὐτό, γιατὶ ὅμη ἡ κόρη ἡ ταχέτη μὲταποτοῦσαν τὸν Ἀλῆ... Τότε, στὴν απελπισία τους,

— Εγὼ θὰ πάμε μόνη μου, είτε, στὸ Σεράγιο, καὶ δὰ ιδύτε πῶς θὰ φέρω ἀπὸ τέσσαρας. Καὶ οὐδὲν τὴν τολμηρή κοπέλα μένετοντας στοὺς γονεῖς της λεπτομερῶς τὸ σχέδιο της.

Τὴν ἀλλή μέρα η Μορφούλια ἀνέβησε στὰ Λιδαρίσια, στὸ παλάτι τοῦ Τρεφάνου. Οι φύλακες τῆς ἀρχηγού την περάστη, καὶ ὁ Ταζήρ 'Αιταζένη τὴν ἔτισε στὸν ὄντα τοῦ Ἀλῆ. 'Ο ὄντας ἤταν ἀδειος. Ή κόρη ἐπάνθη στὴν μέση καὶ κύπταε γύρω μὲ περιέργεια.

Ἐξαντέλει μάλιστα τὰς καμαρίνες γέρος, ὃ γινότας τὰς Χανιώτισσας προχώρησε μὲ τὸ σατανινό τον καρπούλεο. Μόλις τὸν εἰλέ νὰ κόρη, ἔπιπτε μάλιστα καὶ γραυνάς καὶ σωματίστηκε χάμιον σπωραϊζόντας καὶ βγάζοντας ἀφρούς ἀπὸ τὸ στόμα... 'Ο Ἀλῆς ἐπειδὴ τὴν εἶλε μπροστὰ τον μὲτεπιληπτική μὲν σεληνιασμένην. (Οἱ 'Οθωμανοὶ θεωροῦν τὸν σεληνιασμένον ἵερον.) Στὸ θέαμα ἔκεινο δὲ ἀλῆς ἐτούμασε, ἐδοξάσας μὲτα τοῖς τέσσαρες ἀπέχθεια, ὅστε ἐγήγερε ἀμέσως ἀπὸ τὴν σάτη...

— Πάροτε τὴν ἀπὸ δῶν γοργήσασα! διέταξε τοὺς ἀνδρῶντας του.

Σὲ κάπιτονος φύσα η Μορφούλια Γιαννιτσῆ — ποὺ εἶπε μάταιε τόσο καὶ τὸ φύλο της — συνῆθε τάχα, ἀναπούσθηκε καὶ ἔσπει πῶς κιντίζει γύρῳ της ουσιότηταν. Ο ταζήρ 'Αιταζένη τὴν συνόδευσε ὡς τὴν ἔξοπτρα.

— Φήγε ἀπὸ δῶν καὶ νὰ μήν τσαναφανῆς, τῆς είτε. Φτηνή τὴν ἔγλωττωσες...

Ο πονηρὸς 'Αρβανίτης εἰλέ ίσως καταλάβει τὸ τέγμασμά της.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΚΟΥΜΠΑΡΟΥ Τ' ΑΧΕΡΑ

'Ο Γαλαξίας είναι γνωστός στὸ λαό μας μὲ τὸ σύνονα «Τοῦ κουμπάρου τ' ἄχερο». 'Η περίεργη αὐτὴ δύναμασσα τὸν ὄφελεται, κατὰ τὴν παράδοσι, στὸ παρακάπτον πειρατικό :

Μή μέρος κάποιος ἀγνούτης τῆγμανε στὸ πλάνο μὲ τὸ ζυο τον. 'Επειδὴ δὲν στὸ δύον ποὺ δημόσια μεγάλη καροκοπία καὶ δὲν μπούσε νὰ πορευοῦσθη, ἀναγκάστηκε νὰ καταφέγγη στὸ σπίτι ἐνός κουμπάρου τον για νὰ ξενιγθῇ.

Τὴν νόχη δύος ἐπήλευτες κορυφαὶ στὸν ἀχερόδων τοῦ κουμπάρου τον ποὺ πήρε δῆλο τὸ ἄχερο καὶ ἔφυγε, ποὺν ἀπόμα τὸν γενερότερο.

Τὸ προὶ ποὺ ξένισεν δῆλο να κοινούσην, εἰδὲ ποὺ τὸν εἶλε κλέψει τὸ ἄχερο, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ μαντεύεται ποὺς μήταν ὅλετης. Επειδὴ δὲ εἰλέ διάγνει νὰ πορευηθεῖ ἄχερο γιὰ τὸ ζυο τον καὶ φούμι γιὰ τὴν οικογένειαν του, ξεκίνησε γιὰ τὴν πόλη μὲ ὅλη ἔκεινη τὴ βασιλευοντιά. Στὸ δύον βγήκαν λύσοι καὶ τοῦ ἐφαγαν τὸ ζυο, αὐτὸς δὲ μὲ μεγάλη διστολὰ καταπούσθησε νὰ τους ξεφύγη καὶ νὰ γνωστή πούσα στὸ σπίτι του.

Ἀλλά, μάλιστα ἐπιτάχθη, βρήκε τὸ μερύστερο παιδί τον πειθαρέντο τὴν πείνην. 'Ο πατέρας κατελήφθη τότε ἀπέτηπα καὶ ἀσχίσε νὰ βλαστηρίσῃ τὸν ἄγνωστο κλέφτη ποὺ τοῦ είλε κανεὶ τόσο κακό.

— Οταν τσαναφήγε δὲ τὸν, καὶ μόλισθωντας τὸ δρόμο, καὶ μόλισθωντας τὰ σύλληπτα, ἔφασε στὸ σπίτι τοῦ κουμπάρου τον. Κατάλαβε τότε πῶς αὐτὸς ήταν δὲ λέπτης τοῦ τόπου τούτου τοῦ τεράστιου μὲν τοσεούρη...

— Κι' ἀπὸ τότε «Τοῦ κουμπάρου τ' ἄχερο» παρουσιάζονται στὸν αὐρανὸ για νὰ θημίζουν στους ἀνθρώπους πῶς τιμωρεῖται ἡ ἀδικία.

ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΓΟΙΗΤΡΙΕΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ «ΗΧΩ ΣΤΟ ΧΑΟΣ»

Δημοσιεύουμε μερικά τραγούδια ἀπό τὴν συλλογὴ «Ηχώ στο Χάος» τῆς ἀγνωστοῦ ὁνοματού στο κοινὸν νεαράς ποιητριας δύδος Μαρίας Πολύδουρη. Τα παραπέτατα βρίσκεται βαρεία δράση στη «Σωτήρια», δην τὴν ἐπικεκρινούντας καθημερινούς πολλοὺς λογοτέχνους για την τῆς ἐκφράσουν τὴ θερμή καὶ ειλικρινή τους.

I

— Ανοιξι! Ο ἥμιος χρισταριοῦ πλημμύρα. Μάγια, μῆφα παντού καὶ ἀγάπο, σὲ καρτεροῦ. Βραδύνεις καὶ ἀποφύλαξαι, ζηλεύο, δὲν σοῦ πῆρα ὅλης σου τῆς φυγῆς τὸ θησαυρόδ.

Τὰ λόγια σου! Ο, λόγια σου, μᾶς ἰστόσχεσι ποὺ καίσι μᾶς ἀπόστρεψι ποὺ ἀργεῖ πολὺ νάρθη. Τ' ἀπόνο παντοῦ, δὲν πάνουνε. Μέσα τους κάτι κλαίει, μέσα τους τρέψει καὶ ἀγάπη σου, προτοῦ μοιαζει γαλήνη.

Τὰ λόγια σου μὲ μέθυσαν τὴ μέθη τοῦ θανάτου καὶ ἀσώμα δὲν ἐσίγασταν. Μιλοῦν καὶ μᾶς δένεις στούδιον, μὲ μεθυνό, μὲ φέργων ποὺ σημάνει τὸν πλέοντα στὴν θαρξη καὶ καλοῦν.

— Αγαπητένε, ἀν τὴ ζωὴ τὸ δόσω πίσω, πέ μου, τί θανεῖται, ἀπό τὸν θανάτο; Αἴσιον, μὲνον δὲ θὰ σὲ βροῦ; Δὲ λογοφάξω τὴ ζωὴ, μᾶς πῶς μπορεῖ, καλέ μου, νὰ σύνθη πει τὴ ἀγάπη σου; Καὶ νὰ μὴ σ' ἀγαπῶ, μέσα στὸ προτασμὸν λατρείας θερμῆς.

— Ο, δὲ μοῦ δίνει νὰ δάνατος καμαρί, καμαρίαν ἐλπίδα καὶ μοῦ τὰς δίδανε η Ζωὴ σαὶ μᾶς φυγῷ πνοή. Τόρα μοῦ μένει στὸν ἔνωτα τὴν ἄγιαν καταγάδην καὶ ίδω νὰ μετρηθούν για μὲ δάνατος καὶ ζωὴ.

II

Πρὸι φύγω γιὰ τὸ μαργαρίνο ταξεῖδι, θὰ περάσω, διασηκωνάς αδιάμορφα τῶν δρόμων τὸ βοῦν, ἀπὸ τὸν κῆπο ποὺ ἀλλοτε κάποια ἀπροσδοκήτη ὥρα τὰ μάτια σου μοῦ μῆλσαν γιὰ μᾶν διάφανα ζωὴ.

Καὶ λησμονάντας πάσι καὶ οἱ δινὸι βγήκαμε γελασμένοι καὶ ξένισε τὸν ὄντερο γενικά μέσον στὸν ανατολή. Μὰ δίδω τὸν ἀνθή τὸν ανοίγοντα στὸ φόρο καὶ νὰ προσφέρουν τὴν ενίσητη φυγούνα τους στὶς αἵρετες.

Θά ιδού τὰ δέντρα στὶς βαρεμένες ποασιές ντυμένα πάλι. Περιπλανάδεις νὰ ουρωφύνει στὴν πατενήν, ζωμοὶ νάνα λιγύτερο χαρούμενες γιὰ τοῦτο καὶ τὸ ἄνθη τους λιγύτερο περιήφανα μὲ τὴν αὔγανη.

Καὶ σάν ἀπὸ ἔνα μάτιο πετάσω τὰ μάτια σου στὶς ὁραία βραδινόν, μὰ δίδω νὰ γένης πάνω μοῦ καὶ διάνω τὰ μάτια σου τὰ δάνατα λαδοῦ. Τόσο μεγάλο τὸ φύλι, σαν πόδη, σαν στεγόν.

III

Καλέ μου, η 'Ανοιξι ἔφτασε. Τὰ βράδια μὲ πλανάπος πατέτει στὸ παράθυρο, ἡ φωτεινή της σάρωτα. Μᾶς μεσάντη γιορκινὰ ποὺ φεγγαλέα περνά τὸ θλιβερό τραγούδι σου στὴ νυφική τους ἄρπα.

Καλέ μου, δὲν γενιούντες γλυκά νά με σομίσουν καὶ νὰ μοῦ ποῦν τὸς ἐσθίσεως γιὰ πάντα ἀπὸ τὴ γῆ. Μᾶ μᾶ, χωρὶς νὰ θέλουνε, σένα δὲν μοῦ θημίσων, ζι' ἀνίδια θὰ μοῦ κάνωντες τὴ νοσταλγία πληγῆ.

Καλέ μου, πῶς ἀπόσβωντες παντοτενά η ματιά σου ἀπὸ τὸν ήμιον ποὺ ἀλλοτε μὲ ἀγάπη μούνες δεῖξε; Πώς έγινες έπει τὸ θρεβόν τόπο πολὺ μαρζόν σου, καὶ ὁ ἥμιος σου γέλιοδός νὰ μοῦ γεννή, σκωτάδι νὰ μὲ πνίξῃ;

ΜΑΡΙΑ ΠΟΛΥΔΟΥΡΗ

ΕΘΙΜΑ ΜΑΚΡΥΝΩΝ ΛΑΩΝ

ΠΩΣ ΧΑΙΡΕΤΟΥΝ ΣΤΟ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Οι κάτοικοι τοῦ 'Αργανιστάν, ὅπου σιναντῶνται στὸ δόμο, χαιρετοῦνται ὡς ἔξις:

— Εινῶνται νὰ μήν κονφαστῆσι ποτέ, λέει δὲ ένας.

— Κι' ἔγινε νὰ μὴ φτωχόνησε ποτέ, ἀπαντά δὲ άλλος.

Ἐπίσης, ὅπως μπαίνεις μέσα σὲ ζένο σπίτι, καμφετάνια λόγια:

— Η ἐιρήνη τοῦ Θεοῦ μαζί σας!

— Εγγόμεθα νὰ σὲ βλέπουντα πάντοτε, τοῦ θανάτου διστολής.

— Οταν δὲ δὲν ξένος φεύγει, τοὺς λέγει:

— Σᾶς ἀφίνω στὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

— Ο Θεός νὰ εὐλογή τὸ δρόμο σου, τοῦ ἀπαντούντος ἐκείνοι.

